

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any III.—TARRAGONA, 10 Octubre de 1915.—Núm. 110.

Altre cop la Zona Neutral

Des de fa un temps, *La Veu de Catalunya*, portaveu del regionalisme barceloní—no pas català—ha emprés i continua una campanya en contra del Govern, de la desgraciada Espanya, per la seva impotència governamental en lo que fa referencia a la salvació econòmica del país. Llur començ valgué,—per que no dir-ho?—l'aprovació de tot'hom, de tot Catalunya puix que allavors semblava molt diferent de lo que ha vingut a ésser al acabament.

La Lliga Regionalista, que mai li ha faltat l'apoi del Foment del Treball Nacional, fou qui emprengué aquella primera campanya per obtindre la protecció econòmica necessaria per a que'ls fabricants i banquers barcelonins poguessin aguantar la ferida que habien rebut, de primer anduvi, amb motiu del esclat de la sagnanta guerra europea. I ne sortiren amb la seva. Els capitalistes no solsament pogueren aguantar el cop sinó que'ls hi servi per a pendre peu i assortir a ne'ls beligerants, guanyant nombrosos diners, empró servint-los-hi lo pitjor que pogueren i—apuntint-s-ho els senyors barcelonins—anulant-se per al esdevindre, es a dir, privant de poder continuar l'aprovisionament per lo dolent de la fabricació, ço és, en perjudici de la Catalunya productora.

Vingué també la campanya en pró de la Zona Neutral. L'èxit fou gran en lo referent al radi barceloní, empró en el reste de Catalunya no ho va ésser pas, puix que tots sabem que la Zona Neutral solsament podia beneficiar allà ont fos establerta i, com que la campanya sols se encaminava a la obtenció de la mateixa per a Barcelona, d'aquí doncs que hi manqués, en la campanya, tot aquell entusiasme que li era menester i vingués el fracàs complert.

I ara, escusant-se en la necessitat—que ho es de debó—de que s'obrin ben aviat les Corts per a que puguin discutir-se tots aquests problemes que tant afecten a la vida econòmica del país, ara i tot hi haver-se anunciat que al Novembre s'obriria el Parlament, el regionalisme barceloní, amb una habilitat extraordinària emprén una campanya *guerrera* contra el govern i, a la vegada de demanar la obertura de les Corts, sorgeix l'assumpte de la Zona Neutral, demanant-la amb el nom de Catalunya tota. Està clar per a la demanda no'ls hi ha mancat cap ni un element barceloní com ho deurà provar—no'n dubtém pas—l'Assamblea magna que's celebrarà avui, aquest matí, a Barcelona. Empró, allí, no hi deurà haver pas—quasi ho podem assegurar—cap adhesió de Tarragona, de la Tarragona econòmica, de la Tarragona que viu i que té ànsies de viure i aixamplar-se mes puix que adherint-si, ço és, demanar la Zona Neutral per a Barcelona es demanar la ruina de Tarragona i aixó no ho podem voler de cap manera. Tot'hom té dret a la vida i aquest no'ns el pot pendre ningú.

Tal volta se'ns tillará de antipatriotes, mes qui'ns conegui a fons, qui estigui al corrent de les nostres necessitats, qui vulgui veure i tindre en compte ben bé i ben clar les coses tal com son i no com les volen presentar, veurá que'l nostre fervent amor a la nostra pobra i olvidada Tarragona, per una part, han fet que no'ns adherissim a aquesta campanya, empró no hem protestat, no hem fet cap pas en contra d'ella perque tampoc hem deixat apart l'amor a Catalunya, a la nostra Catalunya. Si's canviessin els papers i en el nostre lloc s'hi trobessin els barcelonins, no farien pas ells lo que nosaltres, els tarragonins, hem fer amb aquest i altres assumptes de la mateixa índole, puix que provés ne tenim. Els coneixém massa.

I tot aixó, tot aquest rebombori que s'ha armat, no es res mes sinó una plataforma electoral que la Lliga, com ja deiem avans, ha sapigut manipular de una manera assombrosa, per a poguer obtenir tots aquells llocs que li son necessaris per al complert governament del Ajuntament barceloní, de la ciutat tota. I lo dolorós es que les esquerres, engegades amb el assumpte de la Zona Neutral, han donat el seu apoi, han fet el joc de la Lliga Regionalista i amb ella, tota la dreta jesuítica i atrassada.

Ja veurem com s'acaba tot aixó un cop hagin passat les eleccions municipals. I allavors veurem com els barcelonins que ara tant criden, deixarán de costat lo de la Zona Neutral, perque saben que no'ls hi convé; perque si se'ls hi concedís no la podrien desenrotllar per la manca de capital i de educació mercantil, tot junt; i ho deixarán com també ho feren amb els Concerts Econòmics de altre temps i tot no passarà de ésser com moltes i moltes altres coses: bombolles de sabó.

En Salvador Sanpere i Miquel

Acaba de morir a Barcelona un home eminent, un català il·lustre com tants i tants altres que han vist la llum en la nostra regió.

En Salvador Sanpere i Miquel era un home que havia dedicat tota la seva voluntat i tot el seu valer a l'estudi, i ara era el filòsof, ara el literat, ara el crític artístic, ara l'historiador que's manifestava amb tota la seva força, força avalorada per la autoritat que li donava la erudició dels molts rams a que havia dedicat el seus estudis.

El nom de Sanpere i Miquel és conegut per tot el mon, intel·lectual i la seva obra es apreciada i ho será molt mes tant com vagi transcorrent el temps.

En Salvador Sanpere i Miquel, nasqué a Barcelona l'any 1840, demostrant des de molt petit una gran inclinació a l'estudi i un profund amor a les idees democràtiques i lliberals.

En aquella època de turbulència era impossible sustreure's a l'acció, els que profesaven sincerament idees avançades. Aixís doncs, en Sanpere des de molt jove intervingué en afers polítics, ésser als 16 anys elegit «Cap de cant», es a dir quefe o president de societat de joves revolucionaris que's constituí casi secretament en nostre ciutat.

Als 19 anys, sense haver obtingut el permís de son pare, s'allistà en l'exèrcit com a voluntari per a fer la campanya de Africa, que havia despertat l'entusiasme patriòtic de la joventut.

Es dedicà a l'estudi i cursà la carrera d'arquitecte fins aconseguir acabar-la, però no arribà a exercir-la, doncs preferí sempre seguir la seva inacabable afició per el cultiu de les lletres i estudis històrics.

Filòsof, historiador, crític, fisiòlec i literat, la seva cultura fou tan complerta i la seva activitat intel·lectual abarcà tan amples horitzons, que en la actualitat podíem ésser tingut com un dels homes de mes extensos coneixements d'Espanya.

Fill espiritual de la Revolució de Setembre, en la que prengué part activa, fou actor en totes les jornades, dures i gloriosas de la passada República,

juntant-lo una gran amistat amb tots els polítics d'aquella època, des de Pi i Margall a Castelar. Formà part de les memorables Corts Constituents, com a diputat. Prompte destacà del munt anònim per son clar enteniment i la seva paraula veement i fogosa.

Fou un actiu periodista i un temible i gran polemista, havent portat una campanya republicana mol intensa en «La Gaceta de Cataluña».

Colaborà asiduament en diferents èpoques, en quasi tots els diaris republicans, havent publicat des de 1867 a 1875 el diari republicà federal, «La Independencia», que fou sospés per el govern de la Restauració.

La seva actuació política se reflexà en tots els fets desenrotllats, principalment a Barcelona des de la seva mes accentuada joventut.

Formà part de la Junta Revolucionaria de Barcelona de l'any 1868 com també avans sigué president de la Junta Revolucionaria de Martorell.

Fou el·legit dugues vegades diputat a Corts per Igualada en 1870 i 1873; éssent nomenat ademés fill adoptiu d'aquesta republicana ciutat.

També pertenesqué, el·legit pel poble republicà, a la Diputació provincial de Barcelona.

Entre les seves obres filosòfiques deuen citar-se «L'emancipació de l'home», a la que posà un próleg En Nicolau Salmerón i «La historia del cristianisme», prologada per en Castelar.

Traduí l'«Etica» de Krausse, l'«Univers social» de Spencer i «La Morfologia», de Heneke.

Escrigué obres d'inapreciable valor per a l'història de l'art i les lletres de Catalunya entre les que sobresurten «Els incunables catalans», «Els quatrecentistes catalans», «La pintura mitjval catalana», «Historia del luxe», «Les dames d'Aragó», «Batalla del Guadalupe», «Costums catalanes del temps de Joan II», «Historia de la Corona d'Aragó» i «El Fin de la Nació Catalana.»

Es pot dir que an en Sanpere i Miquel se deu el coneixement que avui se té de la pintura mitjval de Catalunya, puix ell fou qui tragué de la fosquetat els autors dels magnífics retaules, els Vergós, els Huguet, els Borrassà i tants altres mestres catalans, quals obres s'atribuïen a procedencia estrangera.

No pot passar tampoc en silenci la seva significació com a crític musical.

En 1879 fou nomenat comisari d'Espanya en l'Exposició universal de Viena.

Desempenyà amb gran acert entre altres càrrecs, el de vocal de la Junta Autònoma de Museus de Barcelona.

Era una verdadera autoritat en assumptes d'Arqueologia i Prehistoria, havent publicat nombrosos follets i opúsculs els quals valgueren a son autor l'èsser nomenat soci de nombre de l'Academia de Bones Lletres.

Ademés d'una gran i interesant «Historia de l'Art» deixa escrita En Salvador Sanpere i Miquel l'«Historia de Barcelona», obra que's consulta sempre per quants desitgen obtindre datos fidedignes de Barcelona.

Ademés sembla que al morir ha deixat mitg acabada una monumental Historia de Catalunya. Fou home d'una gran activitat, d'una gran perseverancia, d'una gran resistencia física i moral.

La seva obra es una deu inextingible i'l tremp de la seva ànima, generosa i forta, exemple per les joventuts malaltes d'avui. Home de grans virtuts no deix mes enemics que'ls que ho son de la llibertat i de les idees democràtiques que no perdonaran

mai a l'il·lustre finat les dures campanyes que realitzà per l'emancipació del nostre poble.

Del "Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria"

La novella entitat, qual nom encapsala aquestes ratlles, amb ardor incansable continuà treballant per a procurar tot això que puga beneficiar en poc o en molt a la seva bastant nombrosa classe. I amb lo que, si cab, ha desplegat tot el seu entusiasme, ha sigut amb els treballs per a la consecució de les Escoles de Comerç, Nàutica, Arts i Oficis, quina petició té ja feta a la Mancomunitat de Catalunya amb la ben raonada exposició que ja coneixen nostres llegidors.

A aquesta instancia el «Centre», segons se ns ha comunicat, té ja la adhesió entusiasta de les següents personalitats i entitats tarragonines, les quals també ho han trasmès, directament, al senyor President de la Mancomunitat Catalana i demanant a la vegada sigui ben prompte un fet çò que tant encertadament proposa el «Centre»: son els senadors senyors D. Josep Elías de Molins, senyor Marqués de Grigny, D. Eduard Calvet, el diputat a Corts don Antón de Veciana, les societats «Centro Industrial», Centre Català, Cambra provincial de Comerç, Unió Nacionalista Republicana, Lliga Regionalista, «Patronato del Obrero», «Sindicato de exportadores de vinos» i els periòdics *La Veu de Tarragona* i *RENOVACIÓ*.

El «Centre» té notícia, ademés, oficiosament, de altres adhesions quins noms no fa públic per no tenir-ne coneixement encara de una manera oficial.

En el darrer concell celebrat per dit «Centre» foren admesos cinc socis nous. En el mateix se donà compte de la floreixent marxa que porta llur Secció de Socors mútuus, quin efectiu era en data de 30 de Setembre darrer, de *1.982'70 pessetes*, quantitat importantíssima tenint en compte el poc temps de vida que porta la entitat que ns ocupa.

No cal dir lo molt que ns alegrém de totes aquestes noves tan afalagadores i que fan esperar un èxit ben gros, en tots els ordres, el que obtindrà el «Centre» si segueix com fins ara aquesta tasca en extrèm lloable.

Acabem aquesta nota amb la inserció que se ns ha demanat de la següent comunicació que'l Centre Industrial ha adreçat a la Mancomunitat de Catalunya:

«Excm. Sr.

El «Centro Industrial» de Tarragona, fá seva la exposició del «C. A. de D. del C. i de la I.», demanant de la Mancomunitat Catalana recabi dels poders públics la creació a Tarragona, de:

- una Escola d'Arts i Oficis, i
- una Escola de Comerç i Nàutica.

La importància comercial que vá adquirint nostre port, exigeix el complement d'un exercit de gent de negoci completament instruida i preparada amb totes aquelles ensenyances tècniques que fan dels homes, veraders propulsors de la economia comercial, base de l'engrandiment dels pobles.

Per altra banda, el perfeccionament manual—degut a les exigències i refinaments dels gustos moderns—de la gent d'ofici, demana a tot clam un centre ont crear individus allisonats amb els nous mètodes de treball per a que pugan conquerir l'honorós lloc que com a ciutadans conscients i nascuts a Catalunya els hi correspon.

Per tots aquests motius, Tarragona, que en l'ordre cultural pot vanagloriar-se d'ocupar un bon lloc, posseint un «Institut General i Tècnic», la «Universitat Pontificia» i les Escoles Normals «Superiors del Magisteri», necessita arrondir llur quadro de Capital a la moderna, amb la implantació d'aquests dos nous organismes que amb tant d'acert sol·licita el «C. A. de D. del C. i de la I.»; poguent assegurar

per avençat, que la cooperació de totes les Entitats, aixis com de totes les persones de Tarragona, no ha de mancar en la hora patriòtica de que aquesta esperança vagi a esdevindre realitat.

Aixis, doncs, aquest «Centro Industrial» espera de la rectitud i'l zel del Concell Permanent de la Mancomunitat Catalana, tot aquell bon aculliment i esforç necessaris per a que arribi a ésser un fet lo que Tarragona li demana.

Visquéu molts anys pel bé de Catalunya.
Tarragona i Setembre de 1915.—El President, *Eliseu Ponz*—El Secretari, *Josep Gilabert*.—Excm. Sr. D. Enric Prat de la Riba, President del Concell Permanent de la Mancomunitat Catalana.»

Na Holda hermosa

A la senyoreta Maria Serra

Holda, la hermosa,
petita amphora ompli d'un dolç licor:
el Filtre de l'Amor...

(de rosa era del nèctar el color)...
i la guardà en son blanc i turgit pit...

Poc temps aprés, la hermosa,
amb penes del esperit
i indiferència i oblit
extrany, verdenc i amarg altre Filtre inventà;
altre amphora n'ompli
i la guardà en son si...

Ahir, na Holda hermosa,
amb un somris diví
convidà'm a tastà'l Filtre d'Amor...
¡Holda crudel!!... una amphora per l'altre va trocà...
i a ma vida donà eterna amargor...!!

WERTHER.

Exposició Bon (*)

La exposició de caricatures que en *Bon* té oberta d'ensà d'alguns dies en el saló del Centre Industrial, ha cridat fortament la atenció del públic.

En *Bon* figura entre'ls mes notables caricaturistes catalans i'l seu nom, junt amb els de tres o quatre mes dels nostres dibuixants humoristes, ha traspasat les fronteres.

Aixis, doncs, no parlarem dels seus mèrits prou coneguts arrèu. Ens limitarem a l'impresió que causen els dibuixos exposats, quasi tots ells caricatures de conciutadans nostres.

En *Bon* generalment concreta en una simplificació extraordinària els seus treballs i aquesta es una de les causes que'ls fan tant atractius. Amb poquíssimes ratlles mostra'ls tres fisionòmics de la personalitat retratada i amb una gràcia i justesa admirables delinea les actituds i gestes que li son peculiars.

El públic que diàriament desfila pel saló, tot fent-hi comentaris, va citant pels seus noms a ne'ls caricaturitzats. Els mateixos interessats es riuen de les propies estranyeses i de les exageracions amb que en *Bon* les ha enriquides.

Alguns, no gaires, se troven massa lletjos; vagin en descàrrec d'aquests els pocs que's troven massa guapos, massa perfectes. La major part se mostren satisfets de la justesa amb que han sigut tractats, atenent que la caricatura no ha d'ésser mai un retrat en el qual la exactitut o quasi exactitut es cosa imprescindible, en tant que, fugint-ne massa, la semblança de la figura caricaturitzada s'esvaeix i queda incomprendible. No obstant, cal, en la caricatura, anar fins al límit extrem de lo extravagant i en això en *Bon* hi té la ma trencada.

La exposició ha sigut un gran èxit artístic. Quatre escultures, en sèrio, acaben de avalorar el conjunt de les obres exposades. Quatre busts molt ben

tractats que demostren la mà d'un escultor de grans condicions i mèrit.

Rebi'l notable artista la nostra mes coral enhorabona.

X. C.

Jocs florals esperantistes

que amb motiu del VI Congrés de la "federació Catalana d'Esperantistes" se celebrarán a Vilanova i Geltrú : el dia 17 d'Octubre de 1915 :

VEREDICTE

Textes originals.—I. Poesia amorosa: S'adjudica el premi a la composició núm. 45, lema «Kio estas la vivo sen Amo?»

II. Prosa d'amor: Premi a la composició núm. 5, lema «Indas iri sangopage al la land' de l'idealo.»—Accesit a la composició núm. 3, lema «Kiel etendita pava vosto.»

Traduccions.—I. De «El rellotge de sol» de M. Morera i Galicia: S'adjudica el premi a la composició núm. 20, lema «Labor omnia vincit.»

II. De «Agonia» de J. Massó i Torrents: Premi al treball núm. 17, lema «Estas tradukado, plej bona ekzercado.»—Primer accesit a la composició núm. 7, lema «Se mi havus forton kaj spiron de l'vento.»—Segon accesit al treball núm. 44, lema «Aŭtuno» que comença: «En miaj knabotempoj.»

La Flor Natural i el dret d'elecció de Reina de la Festa s'adjudican a la composició núm. 20, lema «Labor omnia vincit.»

TEMES EXTRAORDINARIS

I. Premi de l'Ateneo de Vilanova i Geltrú, a una guia de la ciutat i sos alreduors: No s'adjudica.

II. Premi del grupo esperantista «Laboro Esperanta» de Vilanova i Geltrú, a la biografia i traducció de les composicions de Manuel de Cabanyes, «La independència de la poesia» i «Al...»: A la composició núm. 14, lema «En la dubo, ambaŭ.»

III. Premi del Centre Democràtic Federalista de Vilanova i Geltrú, a la traducció de l'article «El sistema federal» de F. Pi i Margall: Al treball número 19, lema «Libereco sen ordo, ne estas libereco.»—Primer accesit, al núm. 1, lema «Survoje.»—Segon accesit, al núm. 11, lema «Ni».

IV. Premi del senyor alcalde de Vilanova i Geltrú: Desert.

V. Premi de D. Josep Bertrán i Musitu, diputat a Corts: A la composició núm. 26, lema «Per aspera ad astra.»

VI. Premi de D. Eduard Micó, diputat provincial, al treball de tema lliure núm. 46, lema «Non bis in idem».

VII. Premi de D. Antoni Jansana, diputat provincial, al millor treball sobre les utilitats prestades per l'esperanto durant la guerra: Al treball número 33, lema «Tra densa mallumo briletas la celo.»—Menció honorífica: a la composició núm. 49, lema «Justeco» que comença: «La homoj amas komparojn...»

VIII. Premi de D. Josep M. Bassols, diputat provincial. Tema lliure. A la composició núm. 23, lema «De unu gis alia poluso, Esperantujo.»

IX. Premi de D. Pau Alegre, diputat provincial. Tema lliure. Al treball núm. 33, lema «Justeco» que comença «Antaŭ jaroj...»

X. Premi de la Biblioteca-Museo Balaguer, a la traducció d'una composició poètica den Victor Balaguer: Al treball núm. 8, lema «Beleco.»—Accesit a la composició núm. 2, lema «Kaj vin aŭdos...»

XI. Premi del grupo Semo de Barcelona, a la traducció de «Nit de sang», de Jacinto Verdaguer, al núm. 4, lema «Floro de malamo.»

XII. Premi de D. Joan Amades. No s'adjudica.

XIII. Premi de la «Kataluna Ligo de Katolikaj Esperantistoj». No s'adjudica.

25 de Setembre 1915.—Dr. Josep Casanovas, president; Gustau Galcerán, Josep Roselló, Alfons Sabadell, Josep Ventura, Estanislau Pellicer, Secretari.

(*) Retirat del passat número per excés de original.

Ideari de la guerra

La "WELTPOLITIK"

Tots els esforços de l'Alemanya en les darreres dècades s'han adreçat a tenir una «Weltpolitik», una política mundial. Tant poderós s'ha cregut l'Imperi, que seguint les rutes de la terra i del mar, ha volgut estendre per tot el món el seu domini. Ha intentat seguir—tant barruerament!—les petjades de l'Anglaterra, la seva envejada parenta i avui odiada enemiga. «O l'imperi del món, o l'enfonsament», ha cridat l'Alemanya per boca d'un dels seus més famosos escriptors.

Aquesta suprema aspiració de la Germania, no ha estat per a ella un ideal alt i seré ple de vida i de llum, sinó una mena de desvareig frenètic.

La Germania, lluitant per l'imperi mundial dona l'impressió d'un epilèptic. No sab conservar la dignitat del gest, la noblesa de les accions. I és que l'Alemanya no és una nació noble, una nació pròcer. És terriblement forta, i ensems horriblement plebea. Es aspra, brutal, grossera i fatua com els pervinguts.

Per a l'imperi del món mai n'hi ha hagut prou amb la força. Ha calgut alhora, i principalment, el geni polític: aquell geni polític que va tenir Roma en la Edat antiga, que ha tingut la Gran Bretanya en la Edat moderna, que no té la Prússia, capitana i directora de la nova Alemanya contemporània.

L'obstacle més gros per a la realització de la «Weltpolitik», l'ha trobat l'Alemanya, no pas en l'Anglaterra, ni en la França, sinó en els seus propis defectes. Els bons sirvents de l'Alemanya s'han cregut que podia fer-se una política mundial, com se feia una obra de metal·lúrgia, o un producte químic, o una llei de l'Estat. Van oblidar que una política mundial necessita una llarga tradició, una lenta y segura elaboració secular. No basta que un monarca, o un ministre, digui un dia: «Vull tenir una política mundial!» Per a tenir verament la llur política mundial, els pobles n'han de venir de mena. I la Prússia no està en aquest cas.

Li manca la tradició d'Estat mundial, d'Estat pròcer, a la Prússia; li manca, com diu Borgés amb una bella frase, la protecció dels antepassats. «L'Anglaterra—afegeix aquest escriptor—fa la seva gran política mundial d'alemanys tres segles ençà. Eduard VII, per a triomfar, no havia de fer més que obeir la veu d'un instint hereditari. I la Germania no sab encara, ni per sentir-ho a dir, quina cosa es la política, i creu de debó que tota l'art diplomàtica consisteix en una perifraisi de les paraules de Carles VII: «O ens doneu lo que volem o us apuntem les nostres bateries».

L'Alemanya, en efecte no sab quina cosa és política mundial, la seva famosa «Weltpolitik»? Per a dirigir el món, l'Alemanya compta amb ses condicions d'organitzadora tècnica. El do de l'organització política, el que verament cal per a exercir sobre el món una acció imperial, l'Alemanya no'l té pas.

A. ROVIRA I VIRGILI.

(De Iberia).

Clarors del tard

Claror del tard, que dolces tristors portes;
records i remembrances del passat...!
...un jorn de més que sols a *ell* he estimat...
ideal que fuig; tot esperances mortes!
Tristes del capvespre, t'encomanes
al cor meu, vianant d'aquest camí,
i'ls teus murmuris tristos!... llargs!... sens fi...
me porten de plorar tant sols les ganes!
L'ambient es fret, es quiet, es melangiós...
(en l'hora aquèsta tot es trist i hermós)
els arbres s'adormeixen displicents,
...el pensament divaga en lo infinit,
...els somnis se'm apropen indulgents...
...i al fi'l jorn s'adormeix en blava nit...!

PORTHOS.

L'obrer agrícola

Es, sens cap mena de dubte, el que menys se queixa i del que menys se'n fa cas, tot i éssent dels més perjudicats en la retribució del seu treball. Es, també, emperó, el que menys s'ha preocupat d'associar-se, degut a la poca instrucció que generalment reben els obrers del camp. Heu's-aquí perquè paguem cara la deixadesa—diguem-ho així—de l'Estat en no crear centres d'educació, tal com calen, en els pobles rurals.

L'obrer del camp, aquell home torrat pel bullent sol d'estiu, de mans rústegues, però de noble cor; aquell home que abans d'apuntar el més lleu raig de llum agafa les ferramentes per a remoure la terra i que fins que l'Astre magne s'ha amagat a l'enllà de les muntanyes i ni un brí de claror s'obira, clava ser arpies en el terreny de l'amo i totes les inclemències del temps cauen damunt son ferm cós; aquell home, sols guanya DEU o DOTZE rals cada dia.

Mai s'ha rebel·lat contra l'amo; sempre ha fet acte de sotmisió a son senyor i, com esclau, ha besat i besa ses petjades. Els acabdalats propietaris, veient en els seus obrers la manca d'esperit d'associació i adonant-se de llur servilisme, s'aprofiten d'ells i cada dia els endogalen més i mes. Els obrers del camp, amb tot i veure's mal retribuïts i gaudint de poca llibertat i nul·la personalitat, mai s'ho han dit l'un a l'altre i a l'altre per a juntar-se i, concentrant la força que representen, lluitar per a obtenir totes aquelles millores de treball que són de dret i justícia. Fa poc temps que aquí al Penadès, però, s'han despertat quelcom del somni que patien. El cooperativisme agrícola ha arrelat i ha donat fruit en les localitats on han tingut la felicitat d'implantar-lo. Més encara no s'han associat per a la regularització de son treball i de son retribuïment. I no ho han fet, perquè tenen por; por de l'amo, del cacic. Els manca la possessió de una vigorosa fermesa d'esperit.

La veritat de ço que no'ls deixa associar, sols és una: la manca d'instrucció. I la manca d'instrucció no és pas culpa seva; són dos els còmpliqs: l'amo, per no donar als obrers agrícoles el salari que de justícia necessiten i es mereixen i l'Estat, per no crear escoles que eduquin als fills dels conresadors de la terra que'ns dona la vida.

De l'amo, lluitant, se'n pot arribar a treure quelcom que millori l'estat actual de l'obrer del camp, més no esperem res de l'Estat. No esperem la creació d'escoles que puguin donar al treballador el grau de cultura que li és necessària per a viure conscientment en el present segle, perquè l'Estat no ho pot fer. Qui ha de fer-ho és Catalunya, la voluntat nacional dels catalans. De quina manera? Ajuntant-nos a les rengleres de l'Unió Catalanista, que no té sinó aspiracions de cultura i amor per l'obrer, tant el de ciutat com el del camp.

Avant, doncs, conresadors de la terra. Siguen nacionalistes, que us incorporareu a la vida moderna; siguen nacionalistes, que tindreu l'esperit de rebel·lar-vos contra'ls vostres opressors i contra'ls cacics; siguen nacionalistes que, així, obtindreu per a vostres fills la cultura necessària per a ésser homes conscients i regeneradors de la classe agrícola-obrera.

Per l'amor que sentiu per vostres fills i per l'amor a la terra que conresen, regant-la amb vostres suors, que no és res més que amor a Catalunya, siguen nacionalistes, que, éssent-ho, seren a l'ensem socialistes. Obrers del camp, siguen nacionalistes, per la salvació de la Patria i de vostres fills!

JOAN ALCOVER I MORER.

Vilafraanca del Penades, Setembre 1915

"La Nació"

El darrer número del ja popular setmanari *La Nació*, adherit a la «Unió Catalanista», es veraderament notable. Va dedicat tot ell a l'obrer català, i de la válua dels treballs que s'hi imserten, podrà judicar-ne el llegidor per el sumari que reproduim: Com viu el nostre obrer, per el Dr. Martí i Ju-

liá.—L'habitació obrera. per Pere Casals.—Les condicions higièniques de la vida obrera en tallers i fàbriques, per el Dr. Xalabarder.—L'ensenyament dels fills dels proletaris, per Manel Juliach.—Els jornals i les subsistències, per Pere de Prades.—Guaita, per F.—El cooperativisme, ideal de l'avenir, per J. Grant i Sala.—Els infants al taller i a la fàbrica, per M. Alcántara i Gusart.—L'obrer invàlid, per A. Rovira i Virgili.—L'obrer malalt, per Salvador vives.—Del matrimoni obrer, per M. Serra i Moret.—Un aspecte del treball de la dona, per F. Culi i Verdager.—La construcció cívica i l'habitació, per R. Giralt i Casadesin.—L'actuació obrera. Els conflictes socials.—Noves.—Correspondència.

NOVES

Avis d'Administració

Havent canviat de repartidor, preguem als nostres subscriptors de la localitat que posin en coneixement d'aquesta Administració qualsevol deficiència que puguin observar en el repartiment de RENOVACIÓ, a l'objecte de poder-la subsanar seguidament.

En tots els centres polítics de la localitat, ha començat a caldejar-se l'atmosfera amb motiu d'haver-se de celebrar el prop·vinent Novembre les eleccions municipals.

Sembla, per lo que's veu, que aquest any hi haurà verdadera lluita per a aconseguir els escons de la Corporació municipal.

Del senyor President de la Junta d'Obres del Port, hem rebut dos exemplars de les Tarifes d'arbitris aprovades per R. O. de 28 de Juny darrer, les que han entrat en vigor des de 1.er del corrent.

Moltes mercés al senyor Guasch.

Els darrers números rebuts de la important Biblioteca Lectura popular, son els números 126, 127 i 128, en els que s'hi inserten els treballs «Fruita de Lleida, den Manuel Gaya, «Poesies» de l'Ernest Moliné i Brases i «Els segadors de Polonia» i «Poesies» den Josep Amgar.

Avui és el dia en que está anunciada la clausura de l'exposició de caricatures que'l jove i triomfant artista En Romá Bonet, conegut per *Bon*, té instal·lada en una de les sales del Centre Industrial.

Des de fa molt temps que deixa de visitar nostre redacció *El Poble Catalá* de Barcelona.

Agrairiem a l'Administració del nostre benvolgut confrare indagués si es que l'exemplar destinat per al nostre canvi sofreix extraviu per correus, o si deixa de remetre-se'ns, i d'ésser aixis, estimariem que's normalitzés la remesa.

A Barcelona, i en un dels teatres mes espaiosos hi donará en breu una conferència tractant assumpte de palpitant actualitat, l'il·lustre escriptor nostre distingit amic En Gabriel Alomar.

Imprempta de Llorens i Cabré. — Fortuny, 4

Panificació

FORNS DE SANT ANTONI

Diariament, pa de primera

a domicili i al comptat

Rebolledo, 20, bis : : PORT

Societat de socors mutuels
TARRAGONA I SA PROVINCIA
 dels casos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
 Inscripta en el Govern Civil i en la Comissaria general
 de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **DR. RABADÁ**
 Per a més informes dirigir-se al domicili social:
 Rambla St. Joan, 75, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA I CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts electroterapia i anàlisis micro químic d'orina i productes patològics.
 Sero-Reacció de Wassermann.— Aplicació del 606.

BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADÁ

*Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex-ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Melge,
 de les Cases de Socors de Barcelona*

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7. — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit. — Per a'ls pobres, franca
 dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 90, entressol. — TARRAGONA

Podém demostrar
 que casa nostra
 es la mes barata en tot

GILABERT GERMANS : Unió, 20

Galeria Fotográfica d'Art

PERE PALLEJÁ — Unió, 18

PERE LLORET

CORREDOR REIAL DE COMERÇ

Apodaca, 9

GRANDS NOVITATS en

Sombreros i Gorres

RAMON ALOQUIN

UNIÓ, 20

JOAN ESBERT

FARMACÉUTIC

UNIÓ, 22

Joan Ruiz i Porta

PROCURADOR

Vilamitjana, 9, 1.er

Farmacia Central

Laboratori Químic Bactereològic

Marti Güell

Rambla Sant Carles, 41
 i Sant Fructuós, 5

CANAS

desaparecen en seguida con el Agua-perla LA VICTORIEUSE para teñir el cabello de hermosa negro o castaño. Es la mejor y más higiénica. No destiñe. Se puede rizar. Una operación dura varios meses. De venta en Tarragona, a 5 pesetas frasco, en la Ferreteria de **Matias Mallol**, calle San Agustín, 9 y Augusto, 3.—Pídase prospecto.

IMPRESA
 Llorens
 i Cabré
 Fortuny, 4
 TARRAGONA

C. de Seguros Generales de Dusseldorf
 Segurs de transports

La New-York, de New-York

Companya de segurs sobre la vida

L'UNION, de Paris

Companya de segurs contra incendis

L'Assicuratrice Italiana, de Milán

Companya de segurs contra accidents

La Continentale, de Mannheim

Segurs de transports

Passeig de Colón, 11 i 12 - Barcelona

SUBDIRECTOR A TARRAGONA:

Maciá Mallol Bosch, carrer de Mar, 1

Gran Fábrica de Calçat

= DE =

RAMÓN CAVALLÉ

TARRAGONA

TELEFON 420

REAL, 36

MOSTELLE (RAIMOST)

Suc de raïms sense alcohol

The Grape Juice Co. L.^d

Londres i Tarragona

El Vermouth més
 higiènic
 Un excelent refresc
 El millor aliment en les
 malalties i convalen-
 cencia
 Se ven per tot arreu

PAPERERÍA I EFECTES D'ESCRITORI

— DE —

JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamanys : Escribanes : Plu-
 mes Stilogràfiques : Pesa-cartes : Copiadors, etc : Gran novetat en pitja pa-
 pers amb rellotje veritat : Postals de totes menes i albums per a les mateixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

MAGATZEM DE FERRETERIA

FUMISTERIA I QUINCALLA

Eines de totes classes - Objectes per a regalos
 Articles per a magatzems de vins i olis

Maciá Mallol Bosch, Carrer de Sant Agustí, 9